

HØYESTERETTS KJÆREMÅLSUTVALG

Den 29. september 2005 ble det av Høyesteretts kjæremålsutvalg bestående av dommerne Aasland, Gjølstad og Skoghøy i

HR-2005-01557-U, (sak nr. 2005/1369), straffesak, kjæremål:

A (advokat Abdelilah Saeme)

mot

Den offentlige påtalemyndighet

avsagt slik

K J E N N E L S E :

- (1) Saken gjelder fortsatt fengsling under gjennomføring av hovedforhandling og spørsmålet om utelukkelse fra samvær med andre innsatte er å anse som delvis eller fullstendig isolasjon, jf. straffeprosessloven §§ 186 og 186a.
- (2) A, født 00.00.1980, er siktet for grovt ran med døden til følge, jf. straffeloven § 267 jf. § 268 andre og tredje ledd. Han ble første gang fengslet i saken ved Stavanger tingretts kjennelse 10. juni 2004. Fengslingen er senere forlenget flere ganger, senest ved Nedre Romerike tingretts kjennelse 19. august 2005, der A ble fengslet frem til påbegynnelse av hovedforhandling i saken 19. september 2005.
- (3) I medhold av straffeprosessloven § 185 første ledd femte punktum jf. § 187 kan tiltalte holdes fengslet under hovedforhandlingen. Retten må likevel foreta en særskilt prøving av vilkårene for restriksjoner, og Rogaland politidistrikt fremsatte derfor begjæring om brev- og besøkskontroll samt delvis isolasjon fra hovedforhandlingens start.
- (4) Nedre Romerike tingrett avsa 15. september 2005 kjennelse med slik slutning:
 - ”1. A, født 00.00.1980, kan fortsatt holdes varetektsfengslet inntil annet bestemmes av påtalemyndigheten eller retten, men ikke utover 19. september 2005. Han undergis brev- og besøkskontroll i samme periode.
 2. A, født 00.00.1980, skal i 12 uker fra hovedforhandlingens oppstart undergis brev- og besøkskontroll, jf straffeprosessloven § 186 annet ledd. Han undergis delvis isolasjon i de første 6 ukene av hovedforhandlingen, jf

straffeprosessloven § 186 annet ledd tredje og fjerde punktum.”

- (5) Tiltalte påkjærte kjennelsen til Eidsivating lagmannsrett, som 22. september 2005 under dissens (2 mot 1) avsa kjennelse med slik slutning:

”Kjæremålet forkastes.”

- (6) A har i rett tid påkjært lagmannsrettens kjennelse til Høyesteretts kjæremålsutvalg, og har i korte trekk gjort gjeldende:
- (7) Lagmannsretten har lagt til grunn at tiltalte sitter alene på cellen og er uten samvær med andre innsatte under oppholdet i fengselet. Det er videre lagt til grunn at det vil bli utøvd noe samvær med forsvarer under gjennomføringen av hovedforhandlingen, og at det foreligger mulighet for å motta kontrollert besøk. I tillegg vil han kunne ha kontakt med ansatte i fengselet.
- (8) Lagmannsrettens flertall har feilaktig kommet til at den foreliggende fengselssituasjon reguleres av straffeprosessloven § 186. Fengselssituasjonen er en fullstendig isolasjon, som må vurderes etter straffeprosessloven § 186a slik lagmannsrettens mindretall har lagt til grunn. Det er graden av samvær med øvrige innsatte som er avgjørende for hvilken bestemmelse som kommer til anvendelse.
- (9) Valg av isolasjonsgrunnlag får betydning for varighet, forholdsmessighet og eventuelt varetektsfradrag.
- (10) Det er nedlagt slik påstand:
- ”1) Lagmannsrettens kjennelse oppheves.
2) Lagmannsrettens kjennelse oppheves hva gjelder varigheten”
- (11) *Påtalemyndigheten* har tatt til motmæle, og har i korte trekk gjort gjeldende:
- (12) Lagmannsrettens flertall har lagt en riktig lovanvendelse til grunn når det konkluderes med at det i det foreliggende tilfelle ikke er snakk om fullstendig isolasjon.
- (13) Praktiseringen av isolasjon under sakens hovedforhandling vil være langt mindre tyngende enn normalt tilfellet ved fullstendig isolasjon.
- (14) Det er nedlagt slik påstand:
- ”Kjæremålet forkastes.”
- (15) *Høyesteretts kjæremålsutvalg* bemerker:
- (16) Kjæremålet er et videre kjæremål hvor utvalgets kompetanse er begrenset i samsvar med straffeprosessloven § 388 første ledd. Det som er angrepet, er lagmannsrettens lovtolking. Denne kan utvalget prøve, jf. § 388 første ledd nr. 3.
- (17) Kjæremålsutvalget er kommet til at kjæremålet må tas til følge.
- (18) Straffeprosessloven skiller mellom delvis og fullstendig isolasjon under varetekt. Delvis

isolasjon er hjemlet i § 186 andre ledd tredje punktum andre alternativ, hvoretter retten ved kjennelse kan bestemme at den fengslede skal ”utelukkes fra samvær med bestemte andre innsatte”. Fullstendig isolasjon er hjemlet i § 186a. Etter denne bestemmelse kan retten ved kjennelse bestemme at den fengslede skal ”utelukkes fra fellesskap med de andre innsatte”. Det avgjørende for skillet mellom fullstendig og delvis isolasjon er altså om den fengslede overhodet har adgang til fellesskap med noen andre innsatte. Dette er også presisert i forarbeidene. I Ot.prp. nr. 66 (2001-2002) om lov om endringer i straffeprosessloven mv. (hurtigere straffesaksbehandling, varetektsfengsling i isolasjon mv.), blir således ”fullstendig isolasjon” definert slik (side 130):

”Med fullstendig isolasjon menes at den siktede har vært utelukket fra fellesskap med alle andre innsatte.”

- (19) På side 134 i odelstingsproposisjonen blir skillet mellom fullstendig og delvis isolasjon ytterligere utdypet. Det heter her:

”Delvis isolasjon vil si at den innsatte utelukkes fra samvær med bestemte andre innsatte. Det vil kunne variere hvor mange andre han nektes samvær med. Ytterpunktene er at han nektes samvær med én person, for eksempel en medsiktet i samme sak, eller at han bare gis rett til samvær med én eller noen få personer. Fullstendig isolasjon vil det først være når den innsatte nektes samvær med alle andre innsatte.”

- (20) Som begrunnelse for at den isolasjon som det er tale om i den foreliggende sak, skal betraktes som delvis isolasjon, har lagmannsrettens flertall uttalt:

”Flertallet, lagdommerne Dons Jensen og Vigen, kan forstå argumentet om at isolasjonen i dette tilfellet kan oppleves som en fullstendig isolasjon fordi det bare er de tiltalte som sitter i de aktuelle fengselsavdelingene. Flertallet kan imidlertid ikke se at dette er avgjørende for lovanvendelsen. Det er på det rene at isolasjonen bare er begrunnet i bevisforspillelsesfaren og bare gjelder i forhold til de andre tiltalte. At politiet av hensyn til gjennomføringen av hovedforhandlingen har funnet det nødvendig å tømme fengselet for andre innsatte enn de tiltalte, er en annen sak. Det er ikke tale om noen omgåelse av reglene om fullstendig isolasjon.”

- (21) Det lagmannsrettens flertall her har uttalt, beror etter kjæremålsutvalgets oppfatning på en uriktig forståelse av grensen mellom delvis og fullstendig isolasjon. Spørsmålet må avgjøres ut fra den faktiske virkning av samværsbegrensningen. Dersom samværsbegrensningen fører til at den fengslede faktisk ikke får fellesskap med noen andre innsatte, må samværsbegrensningen anses som fullstendig isolasjon, jf. Rt. 2004 side 1899 avsnittene 9 og 10. Hvorvidt det er grunnlag for å bestemme at den kjærende part skal undergis fullstendig isolasjon, og i tilfelle for hvilket tidsrom, må vurderes etter vilkårene i straffeprosessloven § 186a. Det vil ved denne vurderingen kunne tas hensyn til den lindring i den fullstendige isolasjon som følger av at siktede er til stede under hovedforhandlingen.
- (22) Lagmannsrettens kjennelse må etter dette oppheves.
- (23) Kjennelsen er enstemmig.

S L U T N I N G :

Lagmannsrettens kjennelse oppheves.

Liv Gjølstad
(sign.)

Gunnar Aasland
(sign.)

Jens Edvin A. Skoghøy
(sign.)